

Monika Mannerström: ...min romans

Befreit op. 39:4

Text: Richard Dehmel

Musik: Richard Strauss

Det finns så många bra, fantastiska sånger. Men bara vissa står ut från mängden och ger ett avtryck i vårt inre. Richard Strauss *Befreit* är just en sådan. Visst lämpar den sig kanske bäst för orkester och röst; formatet är stort, klangfärgerna många och harmonierna kräver sin rymd, men även med ett piano och en röst så grips man av melodin och texten just för att de berör det där innersta av våra tankar. Dehmels ord är begrundande, reflekterande om kärlek och överlåtelse.

Där finns ett kapitulerande inför det oundvikliga att livet en gång tar slut, och samtidigt spirar sången hopp och förtröstan att all vår strävan och omsorg om dem man älskar har betydelse för livet. Sången andas budskapet att mitt i smärta och avsked så finns lyckan tillgänglig i försoningen, som en kraft, som en befriande kraft.

Sången sker både nu och då, den beskriver ett drama, som kan vara allas. Många gånger har jag sjungit den och fler gånger blir det. Ingen gång är den andra exakt lik. Det är som om jag ser dramat framför mig medan jag sjunger. Och när jag kommer till kärnan "wir haben einander befreit vom Leide, so gab ich Dich der Welt zurück" ...då kan jag känna kraften från sången komma porlande...

Befreit

Du wirst nicht weinen.

Leise, leise wirst du lächeln und wie zur Reise geb ich dir Blick und Kuss zurück.
Unsre lieben vier Wände, du hast sie bereitet, ich habe sie dir zur Welt geweitet;
o Glück!

Dann wirst du heiss meine Hände fassen und wirst mir deine Seele lassen,
lässt unsern Kindern mich zurück.

Du schenkest mir dein ganzes Leben, ich will es ihnen wieder geben;
o Glück!

Es wird sehr bald sein, wir wissen's Beide, wir haben einander befreit vom Leide,
so gab ich Dich der Welt zurück.

Dann wirst du mir nur noch im Traum erscheinen und mich segnen
und mit mir weinen; o Glück! o Glück!

Genom noterna sjunger jag mig från *Langsam und innig*, *sehr getragen*, *espressivo*, *molto espressivo*, *smorzando*, *lento molto*, *espressivo*, *con ardore steigern*, *molto tranquillo* – allt medan dynamiken har sitt varierande flöde i toner och ackord genom alla oktaver. Sången börjar stilla och innerligt, når sin höjdpunkt, till en avslutning med välsignelse och tårar för att sedan samla sig igen, till ett fullkomligt lugn. Befriande.

Smorzando är inte vanligt som föredragsbeteckning. I sammanhanget står det utsatt vid ett tema som återkommer tre gånger; först utan någon speciell notering (alltså i tempo), andra gången '*smorzando*', tredje gången, *lento molto/sehr langsam*. Texten vid dessa musikaliska teman handlar alla om överlåtelse. Denna överlåtelsens tema föregås de två senare gångerna av *diminuendo* i pianosatsen som när sångfrasen klingat ut ger en efterklang i pianots mellanspel med ytterligare ett tema betecknat *espressivo*. Även detta återkommer alla gångerna samt vid diktens sista ord – Glück!

Överlåtelsens efterklang är lycka, blir min tolkning av ord och ton.